

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ

ธนาคารออมสินเขตพระโขนง

Factors Affecting the Outstanding Debt on Credits of the Government Saving Bank, Phra Khanong District

เกียรติมาภรณ์ แก้วทองคำ

สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Kiattimaporn Kaewthongkum

Department of Finance and Banking, Faculty of Business Administration,

Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินของปัจจัยหลักต้นที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง 2. เพื่อศึกษาอิทธิพลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินมีผลต่อปัจจัยหลักต้นที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะการกู้เงิน ได้แก่ วงเงินกู้หลักประกัน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ระยะเวลาการชำระคืน เงื่อนไขการผ่อนชำระ และระยะเวลาการค้างชำระหนี้ ซึ่งการเก็บข้อมูลจะใช้แบบสอบถาม โดยการสุ่มจากการเข้ารับบริการของลูกหนี้สินเชื่อที่ธนาคาร

ออมสิน เขตพระโขนง จำนวน 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าเฉลี่ย ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการ วิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผล ต่อปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ และ 2. ลักษณะการกู้เงิน ด้านระยะเวลา การชำระคืน และเงื่อนไขการผ่อนชำระมีผลต่อปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้าง ชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง พบว่า การให้บริการของธนาคาร และพฤติกรรมของผู้ กู้มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ

คำสำคัญ: การเกิดหนี้ค้างชำระ

ABSTRACT

This research aims 1.) to explore demographic characteristics. Loan nature of the driving factors affecting the occurrence of outstanding debts of loan receivables, Government Savings Bank, Phra Khanong District. 2.) to study the influence demographic characteristics, Loan characteristics affect the driving factors affecting the occurrence of outstanding debt classified by demographic characteristics such as gender, age, status, education level, occupation, average monthly income, average monthly expenses, the number of family members. And loan characteristics such as loan amount, collateral, the purpose of borrowing, repayment period, installment terms, and the period of overdue debt. The data collection will use a questionnaire by randomly selecting 200 debtors at the Government Savings Bank, Phra Khanong District. The SPSS program was used for data analysis to find the mean and standard deviation. Percentage and t-test. One-way analysis of variance and analysis of multiple regression equations.

The results of the study found that 1. Demographic characteristics, the difference in average monthly expense affects the driving factors impact occurrence of outstanding debts of loan receivables, and 2. Loan characteristics, the repayment period, and repayment terms affect the driving factors affecting the occurrence of outstanding debts of loan receivables. In addition, the study found that the factors driving the occurrence of outstanding debts of

the factors affecting the occurrence of outstanding debts of loan receivables of the Government Savings Bank, Phra Khanong District. It showed that internal factors were banking services influence and the borrower's behavior influence the occurrence of outstanding debt payment of loan receivables.

Keywords: the occurrence of outstanding debts

บทนำ

หนี้สินเป็นภาระของสังคมโดยรวม ไม่ใช่แต่ความรับผิดชอบของเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ปัจจุบันนี้หนี้ครัวเรือนของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 17 ของโลก คนไทยมีหนี้มากกว่า 21 ล้านคน หรือคิดเป็น 30% ของประชากรทั้งหมด ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วแต่ละคนมีหนี้รวมกันทุกประเภท 552,499 บาท และมีประชากรกว่า 3 ล้านคนมีหนี้ที่มีการค้างชำระหนี้เกิน 90 วัน หรือที่เรียกว่าหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) จากสถานการณ์โควิด-19 ระลอกที่สาม ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาในไตรมาสที่ 3/2564 นั้น มีผลกระทบต่อเนื่องไปยังสถานะทางการเงินของครัวเรือนหลายกลุ่มมากขึ้น เนื่องจากยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าประมาณ 6.71 หมื่นล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของ หนี้เพื่อที่อยู่อาศัย หนี้บัตรเครดิต หนี้ส่วนบุคคล และหนี้เพื่อการประกอบอาชีพ ผลกระทบจากเศรษฐกิจครั้งนี้ทำให้ความสามารถในการชำระคืนหนี้ของครัวเรือนหลายกลุ่มมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ทั้งนี้ปัญหาหนี้ครัวเรือนเป็นหนึ่งในมาตรการที่สะท้อนความเปราะบางเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทย

จากสถิติตัวเลขหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ที่เพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากคนไทยนั้นเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย เป็นหนี้จำนวนมากและเป็นหนี้นานขึ้น แม้แต่ในวัยเกษียณอายุก็ยังมีหนี้สูง ซึ่งสะท้อนถึงภาวะความเปราะบางของภาคครัวเรือนของประเทศไทย และเป็นผลให้นำไปสู่ปัญหาในการดำรงชีวิตและเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ธนาคารออมสินเป็นหนึ่งในสถาบันการเงินเพื่อลูกค้ารายย่อย เน้นการให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบท พัฒนาผู้ประกอบการรายย่อย และธนาคารออมสินได้มีการช่วยเหลือลูกหนี้สินเชื่อที่ค้างชำระ ทั้งหนี้ที่เป็นหนี้ปกติ (SM) และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) โดยมีการลดภาระการผ่อนชำระหนี้รายเดือน การปรับโครงสร้างหนี้ โครงการใกล้เคียง รวมถึงบรรเทาปัญหาสภาพคล่องแก่ลูกหนี้สินเชื่อทุกประเภทของธนาคาร และเนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต และความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของประชาชน ทำให้ธนาคารออมสินได้ออกมาตรการพักชำระหนี้เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้

จากปัญหานี้การเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ศึกษาเล็งเห็นความสำคัญถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อเป็นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ลดภาระหนี้ ช่วยเหลือลูกหนี้ให้มีความสามารถเพียงพอในการชำระหนี้ และแนะแนวทางลดหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินของปัจจัยหลักต้นที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินมีผลต่อปัจจัยหลักต้นที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ

สมมติฐานการศึกษา

ข้อ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยหลักต้นต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อที่แตกต่างกัน

ข้อ 2 ปัจจัยหลักต้นต่อการเกิดหนี้ค้างชำระมีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ลูกหนี้สินเชื่อที่ค้างชำระตั้งแต่ 1 งวดขึ้นไปและเข้ารับบริการด้านสินเชื่อ ณ ธนาคารออมสิน เขตพระโขนง ทั้ง 14 สาขา จำนวน 12,777 ราย ข้อมูลเมื่อ ธันวาคม 2564

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการกู้เงิน ได้แก่ วงเงินกู้ หลักประกัน วัตถุประสงค์ในการกู้ ระยะเวลาชำระคืน เงื่อนไขในการชำระหนี้ และระยะเวลาค้างชำระ

ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยหลักต้นต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ด้านการให้บริการของธนาคาร และด้านพฤติกรรมของผู้กู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ผู้ศึกษาทราบถึงอิทธิพลของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงิน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง
2. เพื่อให้บุคคลทั่วไปทราบถึงอิทธิพลของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง
3. เพื่อให้พนักงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงอิทธิพลของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง
4. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงอิทธิพลของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงินมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สินเชื่อ หรือการกู้เงินจากสถาบันการเงิน มีประโยชน์ในด้านการเสริมสภาพคล่องหรือมีเงินก้อนเพียงพอในการใช้จ่าย แต่อย่างไรก็ตาม การกู้เงินหมายถึงการก่อหนี้ ซึ่งผู้กู้จะต้องแบ่งสภาพคล่องของตนเองในอนาคตไปจ่ายชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยตามจำนวนและเวลาที่สถาบันการเงินกำหนด

ดารณี พุทธวิบูลย์ (2543) ได้สรุปแนวคิดไว้ว่า สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อถือและความไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ในการที่จะให้สินค้าหรือบริการโดยให้เงินจำนวนหนึ่งไปใช้ก่อน มีสัญญาเงื่อนไขกำหนด และเงื่อนไขในการชำระคืนในอนาคต บุคคล 2 ฝ่าย อาจเป็นรายบุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลระหว่างกันก็ได้ และสิ่งที่ผู้ให้สินเชื่อต้องรับภาระ คือ ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ นอกจากความเชื่อถือแล้วยังต้องอาศัยหลักประกันซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือหลักทรัพย์เพื่อลดความเสี่ยง

พิชญ์ นิตยเสนอ (2539) ได้สรุปแนวคิดไว้ว่า สินเชื่อ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือธุรกิจหนึ่งมอบความเชื่อถือความไว้วางใจให้แก่บุคคล หรือธุรกิจหนึ่ง ให้ได้รับเงินค่าสินค้า หรือบริการไปใช้บริโภคหรือดำเนินธุรกิจต่อไปก่อน โดยมีข้อผูกพันหรือสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงิน ชำระค่าสินค้าหรือเงินบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตตามจำนวนเงิน และระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้แน่นอน

หนี้ อธิบายได้ว่า หนี้เป็นความผูกพันในทางกฎหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาแก่ลูกหนี้ ในทางกลับกัน ลูกหนี้ก็มี

หน้าที่ชำระตามที่เจ้าหนี้เรียกร้อง ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาจเรียกได้ว่าเป็นบุคคลสิทธิระหว่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า บุคคลสิทธิเป็นสิทธิที่ไต่ชั้นระหว่าง คู่กรณี (เจ้าหนี้-ลูกหนี้) นั่นเอง แต่ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่กระทำตามหน้าที่ในสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้อยู่ การ บังคับชำระหนี้จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าต้องมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาทาง แพ่งโดยฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น

เสนีย์ ปราโมช (2539) ได้สรุปแนวคิดไว้ว่า หนี้ คือ ความผูกพันที่มีผลในกฎหมาย ซึ่งบุคคลฝ่าย หนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ ชอบที่จะได้รับชำระหนี้มีวัตถุประสงค์เป็นการกระทำหรืองดเว้นหรือส่งมอบ ทรัพย์สินจากบุคคล อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้

พระยาเทพวิฑูร (2545) ได้สรุปแนวคิดไว้ว่า คำว่าหนี้ที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตรง กับคำว่า Obligation ซึ่งมีผู้แปลแตกต่างกัน เดิมมีผู้แปลว่า ความจำต้องทำ ต่อมาแปลว่า หน้าที่ทาง แพ่ง ต่อมาอีกสมัยหนึ่งแปลว่า หนี้หรือความเป็นประเพณี และต่อมามีผู้แปลว่า พันธธรรม ในที่สุดจึงกลับมา ใช้คำว่าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เอามาจาก Obligation ตามกฎหมายโรมันมีความหมาย กว้างกว่าหนี้ยืมสินตามกฎหมายเก่า ในการกู้หนี้ยืมสินนั้น ผู้ที่เป็นหนี้หรือลูกหนี้มีภาระหรือหน้าที่ที่จะต้อง ชำระหนี้เช่นกัน การกู้หนี้ยืมสินจึงรวมอยู่ในเรื่องหนี้ที่เอามาจาก Obligation ด้วย หนี้ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มีความหมายรวมถึงภาระหรือหน้าที่ในการมีอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ไม่รวมไปถึงหน้าที่ทุกชนิด มิฉะนั้นภาระหรือหน้าที่อะไร ๆ ก็จะกลายเป็นหนี้ไปทั้งหมด

การพิจารณาว่าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เมื่อใดนั้นต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 ที่บัญญัติว่า “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือน ลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว และวรรคสองบัญญัติว่า ถ้าได้กำหนดเวลา ชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพัก ต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อน การชำระหนี้ ซึ่งได้ กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้ออกกล่าว” และมาตรา 206 ที่บัญญัติว่า “ใน กรณีหนี้อันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด” จากบทบัญญัติทั้งสองมาตรา ดังกล่าวแยกพิจารณาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ได้เป็น 3 กรณีคือ 1.ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เพราะเจ้าหนี้เตือนแล้ว 2.ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้โดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน และ 3.ลูกหนี้กระทำละเมิด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกกร เหล่ากาแฝง (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการค้างชำระหนี้ สินเชื่อที่อยู่อาศัย : กรณีศึกษา ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบางใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของการ

ค้ำชำระ แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือในส่วนของผู้กู้ และในส่วนของการดำเนินการของธนาคาร ในส่วนตัวของผู้กู้ เป็นปัญหาเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ เรื่องรายได้และค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน เรื่องหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดมีอัตราถึงร้อยละ 73.56 ของสาเหตุที่จากตัวผู้กู้ ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาเรื่องสุขภาพ ส่วนปัญหาด้านการดำเนินการของธนาคารฯ เป็นปัญหาในส่วนของ การให้บริการของพนักงาน การประเมินความสามารถในการกู้ การแนะนำเรื่องการชำระหนี้เงินกู้ การรับเรื่องปรับปรุงข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบัน และกระบวนการของธนาคารในการปรับอัตราดอกเบี้ย ปรับเงินงวด การส่งเรื่องหักเงินงวดลูกค้าสวัสดิการ

เกรียงไกร จิรกุลพรชัย (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในแต่ละระดับ LTV :กรณีศึกษา ธนาคาร พาณิชยแห่งหนึ่ง ผลจากการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้ำชำระในแต่ละ ระดับ LTV พบว่าทุกปัจจัยจะมีผลต่อการเกิดหนี้ค้ำชำระ ยกเว้น ราคาหลักทรัพย์และเพศ ไม่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้ำชำระ ส่วนปัจจัยด้านรายได้ จะมีผลต่อการเกิดหนี้ค้ำชำระมากที่สุดจะพบในทุกระดับ LTV ซึ่งสอดคล้องตามหลักการวิเคราะห์ 6C's Credit ในด้าน Capacity หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจาก ความมั่นคงในอาชีพการงาน รายได้ใน การประกอบอาชีพ ซึ่งในการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารเองก็จะให้ความสำคัญในเรื่องของการพิจารณา รายได้ของผู้กู้เป็นลำดับต้นๆเสมอ ส่วนปัจจัยรองลงไปได้แก่ ค่างวด อายุ debt burden สถานภาพ การศึกษา จำนวนผู้กู้ และ อาชีพ และปัจจัยด้านรายได้จะแปรผกผันกับจำนวนวันที่ค้ำชำระในทุก ระดับ LTV อธิบายได้ว่ายิ่งผู้กู้มีรายได้สูงเท่าใด โอกาสที่จะเกิดหนี้ค้ำชำระก็มีน้อยกว่า ผู้ที่มีรายได้น้อย :ซึ่งตรงตามหลักความเป็นจริง แต่สาเหตุที่มีรายได้สูงแล้วกลายเป็น ลูกหนี้ที่มีการค้ำชำระ อาจเป็นเพราะความไม่ มั่นคงของรายได้ ซึ่งธนาคารเองควรที่จะระมัดระวังเป็นพิเศษในการพิจารณาเรื่องรายได้เป็นหลัก เช่น ตรวจสอบแหล่งที่มาของรายได้ เอกสารที่ยื่นเข้ามา ฯลฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปส่วนลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกหนี้ที่เข้ารับ บริการที่ธนาคารออมสินเขตพระโขนง จำนวน 14 สาขา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปส่วนลักษณะของการกู้ของลูกหนี้ที่เข้ารับบริการที่ธนาคารออมสินเขตพระโขนง จำนวน 14 สาขา ประกอบด้วย วงเงินกู้ หลักประกัน วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน ระยะเวลาชำระคืน เงื่อนไขในการชำระหนี้ และระยะเวลาค้างชำระ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อธนาคารออมสินเขตพระโขนง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น เศรษฐกิจของประเทศ ภัยธรรมชาติหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกะทันหัน คู่แข่งที่เพิ่มมากขึ้น และนโยบายรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลง จำนวน 4 ข้อ ปัจจัยด้านการให้บริการของธนาคาร แบ่งออกเป็น อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น ความสะดวกของช่องทางการชำระหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และเงินงวดที่เปลี่ยนแปลง จำนวน 4 ข้อ และปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้กู้ แบ่งออกเป็น ประสบปัญหาภายในครอบครัว ประสบปัญหาตงงาน/ว่างงาน มีหนี้ที่อื่น ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารการใช้เงิน มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น และรายได้ลดลง จำนวน 7 ข้อ

วิธีการเก็บข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามให้กับลูกหนี้ที่เข้ารับบริการที่ธนาคารออมสินเขตพระโขนง สาขาต่างๆ มีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ลูกหนี้ มีความเข้าใจในข้อคำถาม และความต้องการของผู้ศึกษา และแจกแบบสอบถามให้กับลูกหนี้ที่มียอดค้างชำระตั้งแต่ 1 งวดขึ้นไป ตามสถานที่ที่ได้มีการออกไปติดตามหนี้ของลูกหนี้ที่บ้านหรือที่ทำงาน

2. ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ 30 มกราคม 2565-9 กุมภาพันธ์ 2565 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 10 วัน จำนวน 200 ชุด เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครบแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณสถิติ (SPSS) ดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา นำมาวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์และลักษณะการกู้เงิน โดยใช้หาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) ส่วนปัจจัยผลักดันที่ผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน นำมาวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่าง ใช้วิธีทดสอบหาความแตกต่างค่าที (t-test) ในการเปรียบเทียบของกลุ่ม 2 กลุ่ม และใช้สถิติความแปรปรวนเดียว (One-Way ANOVA) ในการวิเคราะห์ตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยค่าสถิติ LSD และใช้สถิติสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการศึกษา

1. การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า

ลูกหนี้ที่เข้าใช้บริการด้านสินเชื่อ ธนาคารออมสิน เขตพระโขนง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 117 คน อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,000-20,000 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,000-20,000 บาท มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3-4 คน ทางการเงินจำนวน 100,001-500,000 บาท ใช้บุคคลค้ำประกัน มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่ออุปโภคบริโภค มีระยะเวลาการชำระคืน 1-5 ปี เงื่อนไขการผ่อนชำระ 1,000-5,000 บาทต่อเดือน ระยะเวลาการค้างชำระหนี้ 1-3 เดือน

ความคิดเห็นของลูกหนี้ที่เข้าใช้บริการด้านสินเชื่อ ธนาคารออมสิน เขตพระโขนง เกี่ยวกับปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระโดยภาพรวม สำหรับผลการพิจารณา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และในระดับความคิดเห็นด้วยมาก คือ พฤติกรรมของผู้กู้ และการให้บริการของธนาคาร ระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผลของการศึกษาไม่พบรายการใดอยู่ในเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยในระดับนี้ ในส่วน 1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สำหรับผลการพิจารณา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด คือ ภัยธรรมชาติหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกระทันหัน เศรษฐกิจของประเทศ และนโยบายรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลง และในระดับความคิดเห็นด้วยมาก คือ คู่แข่งที่เพิ่มมากขึ้น 2. ปัจจัยด้านการให้บริการของธนาคาร สำหรับผลการพิจารณา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมาก คือ อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น เงินงวดที่เปลี่ยนแปลง ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และความสะดวกของช่องทางการชำระหนี้ และ 3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้กู้ สำหรับผลการพิจารณา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น และรายได้ลดลง และในระดับความคิดเห็นด้วยมาก คือ ประสบปัญหาภายในครอบครัว มีหนี้ที่อื่น

ขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารการเงิน ประสบปัญหาตงงาน/ว่างงาน และใช้เงินกู้ผิด วัตถุประสงค์

2. การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะการกู้เงิน ได้แก่ วงเงินกู้ หลักประกัน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ระยะเวลาการชำระคืน เงื่อนไขการผ่อนชำระ และระยะเวลาการค้างชำระหนี้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และลักษณะการกู้เงิน ได้แก่ ระยะเวลาการชำระคืน เงื่อนไขการผ่อนชำระ ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระมีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ส่วนปัจจัยด้านการให้บริการของธนาคาร และปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้กู้ มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อการอภิปรายผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสินเขตพระโขนง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร อิมสุข (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ผลการศึกษาพบว่า หากลูกหนี้มีภาระที่ต้องใช้จ่าย ถ้าเป็นหนี้เพิ่มอีกอาจเป็นปัญหาในการชำระคืน และทำให้หนี้เดิมที่มีอยู่มีอัตราเสี่ยงสูงขึ้นด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร จิรกุลพรชัย (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในแต่ละระดับ LTV: กรณีศึกษา ธนาคาร

พาณิชย์แห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป อาจทำให้มีภาระในการชำระหนี้มากจึงเกิดโอกาสในการค้างชำระหนี้สูงขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาชี้ชัดแย้งกับงานวิจัยของ วรณีย์ สมตัว (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ สินเชื่อนโยบายรัฐ ของธนาคารออมสิน สาขาจะนะ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของสถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระที่แตกต่างกัน

ลักษณะการกู้เงิน ได้แก่ ระยะเวลาการชำระคืน เงื่อนไขการผ่อนชำระ ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ธนาคารออมสิน เขตพระโขนง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวัชรพล วิลาวรรณและ สุภาภรณ์ พวงชมภู (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ทางการเกษตรของลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ การศึกษาพบว่า รายได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ ตามด้วย ระยะเวลาการทำสัญญากับ ธ.ก.ส. สมาชิกในครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร และจำนวนหนี้สิน

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาชี้ชัดแย้งกับงานวิจัยของ ปฐมพร ฉ่ำวิเศษ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สาเหตุหนี้ค้างชำระของผู้ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มีจำนวน 8 ปัจจัย ได้แก่ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น จำนวนกิจการของลูกหนี้ และวัตถุประสงค์ในการกู้

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระมีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ได้แก่ ด้านการให้บริการของธนาคารและพฤติกรรมของผู้กู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย มีผลต่อลักษณะการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณีย์ สมตัว (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ สินเชื่อนโยบายรัฐ ของธนาคารออมสิน สาขาจะนะ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกธนาคาร ระยะเวลาในการอนุมัติไม่เหมาะสม มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระมากที่สุด

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาชี้ชัดแย้งกับงานวิจัยของ วิชญ์พล คุ่มกันและกุลบุตร โกเมนกุล (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผัดผ่อนชำระหนี้: กรณีศึกษาในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ

นโยบายรัฐบาล ค่านิยมและเทคโนโลยี หากลูกหนี้ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก อาจทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะการกู้เงิน ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ เขตพระโขนง มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารได้ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ผู้บริหารหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องผู้มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติให้กู้ยืมสินเชื่อเงินกู้และพิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ จึงควรพิจารณาในเรื่องของรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเป็นสำคัญเพื่อป้องกันการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อ

2. ลักษณะการกู้เงิน จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของการกู้เงิน ได้แก่ ระยะเวลาชำระคืน และเงื่อนไขการผ่อนชำระหนี้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ผู้บริหารหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องผู้มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติให้กู้ยืมหรือพิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ควรพิจารณาในเรื่องของระยะเวลาชำระคืนให้เหมาะสมกับประเภทสินเชื่อที่ลูกหนี้ต้องการกู้ยืมเงิน โดยไม่ให้ระยะเวลาชำระคืนมากหรือน้อยเกินไป และเงื่อนไขการผ่อนชำระควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระสินเชื่อเงินกู้ของลูกหนี้และต้องสอดคล้องกับประเภทของสินเชื่อเงินกู้และระยะเวลาในการผ่อนชำระ

3. ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ ด้านการให้บริการของธนาคาร จากการศึกษาพบว่า ด้านการให้บริการของธนาคาร แบ่งออกเป็น อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มมากขึ้น ความสะดวกในช่องทางการชำระหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และเงินงวดที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันมีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้สินเชื่อ ลูกหนี้จึงต้องบริหารเงินของตนเองให้เพียงพอต่อการชำระหนี้สินเชื่อ ทราบเงื่อนไขการชำระหนี้ที่ตนเองต้องรับผิดชอบและรับรู้หน้าที่ในการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนดและได้ลงลายมือชื่อทำสัญญากันไว้แล้ว

4. ปัจจัยผลักดันต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ ด้านพฤติกรรมของผู้กู้ จากการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรมของผู้กู้ แบ่งออกเป็น ประสบปัญหาภายในครอบครัว ประสบปัญหาว่างงาน/ตกงาน มีหนี้ที่อื่น ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารเงิน มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น รายได้ลดลง ลูกหนี้ต้องมีความรับผิดชอบในการใช้หนี้ โดยไม่ปล่อยให้หนี้ค้างมากเกินไป อาจทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อจะได้เป็น

วินัยสำหรับตนเองและสามารถรับรู้ได้ว่าในเดือนหนึ่งมีเงินเหลือเล็กน้อยเพียงพอเพื่อให้พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและสามารถชำระหนี้ได้ เพื่อป้องกันการเกิดหนี้ค้างชำระในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- GPF. (2562). **ศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงิน**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.gpf.or.th/thai2019/2Member/main.php?page=282&menu=infomoney&pg=3&lang=>
- กนกกร เหล่ากาแฝง. (2550). **แนวทางในการป้องกันและแก้ไขการค้างชำระหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย: กรณีศึกษารณาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบางใหญ่**. วิทยานิพนธ์ สด.บ. (สถาปัตยกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษฎา สังขมณี. (2550). **การเงินและการธนาคาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กุลบุตร โกเมนกุล และวิชญ์พล คุ่มกัน. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผิดนัดชำระหนี้: กรณีศึกษาในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เกรียงไกร จิรกุลพรชัย. (2552). **ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในแต่ละระดับ LTV : กรณีศึกษา ธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ สด.บ. (สถาปัตยกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดารณี พุทธิวิบูลย์. (2543). **การจัดการสินเชื่อ**. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **ภารกิจแก้ไขหนี้ประชาชน: เพื่อบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_3Aug2021.aspx
- ปฐมพร ฉั่ววิเศษ. (2557). **สาเหตุหนี้ค้างชำระของผู้ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาวังซัน จังหวัดแพร่**. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). **โควิดยึดเยื้อ หนี้ครัวเรือนเพิ่ม ดันยอดค้างแตะ 14.35 ล้านล้าน**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.prachachat.net/finance/news-832634>

- พระยาเทพวิฑูร. (2545). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์** เรียงมาตรา ว่าด้วย นิติกรรม ระยะเวลา อายุความ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พิชญ์ นิตยแสนอ. (2539). หลักการบริหารสินเชื่อของสถาบันการเงิน. **วารสาร ธ.ก.ส.** 2538: 5-9.
- วรรณิ สมด้ว. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระ** สินเชื่อนโยบายรัฐ ของธนาคารออมสิน สาขา **จะนะ จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรารุณี เทพทอง. (2560). หนี้ถึงกำหนดชำระกับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้. **จลนिति.** 2560: 47-51.
- วัชรพล วิลาวรรณและสุภาภรณ์ พวงชมพู. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ทางการเกษตรของลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร** สาขาหนองบัวแดง **จังหวัดชัยภูมิ**. การค้นคว้าอิสระ วท.บ. (เกษตรศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภกร อิมสุข. (2561). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อ** สถาบันบริหารจัดการ **ธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)**. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2539). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.